

MUTAXASSISLIK FANLARINI O'QITISHDA AXBOROT RESURLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH

Dastamova Soxiba

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti Samarqand kampusi

1-bosqich magistranti Xorijiy til va adabiyoti (ingliz tili)

Annotatsiya: Ushbu maqolada mutaxassislik fanlarini o'qitishda axborot resurslaridan samarali foydalanishning ahamiyati, metodik va pedagogik yondashuvlari tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsion texnologiyalar va elektron resurslar o'quv jarayonini samarali tashkil etish, talabalar bilimini mustahkamlash va o'zlashtirish sifatini oshirishda muhim vosita sifatida ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Mutaxassislik fanlari, axborot resurslari, elektron ta'lim, pedagogik texnologiyalar, ta'lim samaradorligi

Kirish

Zamonaviy ta'lim jarayonida axborot resurslaridan samarali foydalanish talabalar bilimini oshirish va ta'lim sifatini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega. Mutaxassislik fanlarini o'qitishda an'anaviy dars usullari bilan birga elektron resurslar, interaktiv platformalar va multimedia vositalaridan foydalanish, ta'lim jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi. Shu bilan birga, talabalar mustaqil ishlash, axborotni tahlil qilish va amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish imkoniga ega bo'ladi.

Axborot resurslaridan samarali foydalanish birinchi navbatda ta'lim jarayonini individualizatsiya qilish imkonini beradi. Har bir talaba o'z qobiliyatlari va bilim darajasiga mos resurslar yordamida bilim oladi. Elektron kutubxonalar, onlayn ma'ruzalar, videodarslar va interaktiv mashqlar ta'lim jarayonini yanada boyitadi. Shu bilan birga, elektron resurslar yordamida o'qituvchi darsning maqsad va vazifalarini aniq belgilashi, talabalar faoliyatini monitoring qilish va baholash imkoniyatiga ega bo'ladi.

Zamonaviy pedagogik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, axborot resurslaridan foydalanish talabalarda mustaqil fikrlash, tahliliy qobiliyat va mas'uliyatni oshiradi. Onlayn platformalar orqali talabalar mavzularni chuqur o'rganish, qo'shimcha materiallar bilan ishlash va amaliy mashqlarni bajarish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu bilan birga, o'qituvchilar uchun elektron testlar, baholash tizimlari va dars materiallarini avtomatlashtirish ta'lim jarayonini yanada samarali qiladi. Axborot resurslaridan samarali foydalanishda talaba markazli yondashuv muhim ahamiyatga ega. Ta'lim jarayonida o'qituvchi faqat ma'lumot uzatuvchi sifatida emas, balki mentor va yo'naltiruvchi sifatida ishtirok etadi. Talabalar o'z qiziqishlari va bilim darajasiga

mos resurslardan foydalanib, o'z o'quv yo'lini shakllantiradi. Bu yondashuv o'quv jarayonini individualizatsiya qiladi, talabalarni faol ishlashga rag'batlantiradi va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Shuningdek, axborot resurslari yordamida analitik va tadqiqot ishlari samarali amalga oshiriladi. Talabalar elektron ma'lumotlar bazalari, ilmiy jurnallar, statistik resurslar va ma'lumotlarni tahlil qilish vositalari orqali ilmiy ishlarini bajaradi. Bu jarayon mutaxassislik fanlarini chuqur o'zlashtirishga, nazariy bilimlarni amaliy ko'nikmalar bilan bog'lashga yordam beradi. Shu bilan birga, talabalar axborot manbalarini tanlash, ulardan samarali foydalanish va manbalarni tanqidiy baholash ko'nikmalarini rivojlantiradilar.

Axborot-kommunikatsion texnologiyalar (AKT) yordamida o'qituvchilar dars jarayonini interaktiv va multimediyaga boy qilish imkoniga ega bo'ladi. Masalan, video darslar, animatsiyalar, virtual laboratoriyalar va simulyatsion mashqlar talabalar bilimni mustahkamlashda samarali vosita hisoblanadi. Shu bilan birga, onlayn testlar, vazifalar va elektron monitoring tizimlari o'quv jarayonini real vaqt rejimida baholash imkonini beradi, bu esa talabalarning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash va dars mazmunini moslashtirish imkonini beradi.

Axborot resurslaridan foydalanish ta'lim samaradorligini oshirish bilan bir qatorda talabalarni innovatsion va ijodiy fikrlashga ham tayyorlaydi. Talabalar elektron platformalarda jamoaviy loyihalar va muammoli vazifalarni bajarish orqali o'z bilimni amaliyotda qo'llaydi, muammolarni hal qilish va strategik qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu tarzda, axborot resurslaridan pedagogik yondashuv bilan foydalanish nafaqat bilim berish, balki talabalarda mas'uliyat, mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvni shakllantirishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, axborot resurslaridan foydalanish jarayonida o'qituvchilar uchun ham samarali strategiyalar muhimdir. O'qituvchilar interaktiv metodlar, multimediyaga boy dars materiallari, elektron baholash va monitoring vositalarini birlashtirib, ta'lim jarayonini optimallashtiradi. Bu esa darsni talabalar uchun qiziqarli va o'zlashtirilishi oson qiladi, o'qituvchining vaqtini tejaydi va ta'lim sifatini oshiradi.

Umuman olganda, mutaxassislik fanlarini o'qitishda axborot resurslaridan samarali foydalanish zamonaviy ta'limning ajralmas qismi hisoblanadi. Elektron va interaktiv resurslar, talaba markazli pedagogik yondashuv, analitik va tadqiqot ishlari, shuningdek, jamoaviy hamkorlik va mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish orqali ta'lim jarayoni yanada samarali, qiziqarli va natijaviy bo'ladi.

Axborot resurslaridan foydalanishda metodik yondashuv ham muhimdir. Darslar interaktiv va multimediyaga boy bo'lishi, talabalar faoliyatini rag'batlantiruvchi vazifalar mavjudligi bilim olish jarayonini sifatli qiladi. Shu bilan birga, talabalarga axborot manbalarini tanlash, ulardan samarali foydalanish va ilmiy ma'lumotlarni tahlil qilish ko'nikmalarini o'rgatish muhim pedagogik vazifa hisoblanadi.

Zamonaviy texnologiyalar yordamida talabalar o'z bilimlarini sinash, masofaviy ishlash va guruh bilan hamkorlik qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Mutaxassislik fanlarini o'qitishda axborot resurslaridan foydalanish jarayonida interaktiv va multimedia vositalari muhim ahamiyatga ega. Masalan, virtual laboratoriyalar va simulyatsion dasturlar talabalar amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali hisoblanadi. Shu orqali talabalar xavfsiz muhitda tajriba o'tkazish, xatolarni tahlil qilish va real hayotiy vaziyatlarni o'rganish imkoniga ega bo'ladi. Bu usul an'anaviy darslardan farqli ravishda talabalar e'tiborini jamlaydi va bilimlarni yanada mustahkamlashga yordam beradi.

Onlayn platformalar va elektron kutubxonalar talabalarga qo'shimcha materiallarni o'z vaqtida o'rganish imkoniyatini beradi. Masalan, Coursera, edX, Khan Academy kabi platformalar orqali talabalar mutaxassislik fanlari bo'yicha qo'shimcha kurslar va treninglarni bajarib, bilimlarini chuqurlashtiradilar. Shu bilan birga, LMS (Learning Management System) tizimlari dars jarayonini monitoring qilish, vazifalarni nazorat qilish va talabalar faoliyatini baholashni osonlashtiradi.

Axborot resurslaridan foydalanish nafaqat bilim berish, balki talabalar orasida hamkorlikni rivojlantirishga xizmat qiladi. Onlayn forumlar, virtual guruh mashg'ulotlari va jamoaviy loyihalar orqali talabalar bir-birining bilimidan o'rganadi, muammolarni birgalikda hal qiladi va masofaviy hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Bu esa zamonaviy ish bozorida talab qilinadigan kommunikatsion va ijodiy ko'nikmalarni shakllantirishga yordam beradi. Axborot resurslarining turli shakllari mutaxassislik fanlarini o'qitishda samarali qo'llaniladi. Masalan, elektron darsliklar va interaktiv modullar talabalarga mavzularni mustaqil o'rganish imkonini beradi. Video va audio materiallar esa vizual va eshitish orqali bilimlarni mustahkamlashga xizmat qiladi. Virtual laboratoriyalar va simulyatsion mashqlar esa amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish va real hayotiy vaziyatlarga tayyorlashda muhim vositadir. Shu bilan birga, elektron testlar va baholash tizimlari talabalarning bilim darajasini tezkor aniqlash va ularni rag'batlantirish imkonini beradi.

Interaktiv pedagogik metodlar ham axborot resurslaridan foydalanishni samarali qiladi. Masalan, flipped classroom (teskari dars) usuli talabalarga ma'lumotni oldindan o'zlashtirish va darsda amaliy mashg'ulotlar bilan shug'ullanish imkonini beradi. Bu yondashuv talabalarni faol o'rganishga jalb qiladi, mustaqil fikrlash va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, gamifikatsiya elementlari — masalan, onlayn viktorinalar, raqobatbardosh vazifalar va virtual mukofotlar — talabalarning motivatsiyasini oshiradi va o'rganishni qiziqarli qiladi.

Zamonaviy ta'lim muhitida axborot resurslaridan foydalanish talabalarni innovatsion faoliyatga jalb qiladi. Talabalar elektron ilmiy maqolalar, ma'lumotlar bazalari va onlayn kurslar orqali mustaqil tadqiqotlar olib boradi, ilmiy loyihalar va

jamoaviy ishlarda qatnashadi. Shu tarzda, ular nafaqat nazariy bilimga ega bo‘ladi, balki amaliy ko‘nikmalarni rivojlantiradi, ijodiy va analitik fikrlash qobiliyatini oshiradi.

Axborot resurslaridan foydalanish jarayonida o‘qituvchining roli ham muhimdir. O‘qituvchi elektron platformalarda darslarni rejalashtiradi, talabalar faoliyatini monitoring qiladi, ularni yo‘naltiradi va qo‘llab-quvvatlaydi. Shu bilan birga, pedagoglar turli interaktiv metodlarni birlashtirib, talabalarga bilimni o‘zlashtirishda individual yondashuvni ta‘minlaydi. Bu jarayon darslarni samarali va qiziqarli qiladi hamda talabalarining o‘zini rivojlantirishga bo‘lgan intilishlarini kuchaytiradi.

Umuman olganda, axborot resurslaridan samarali foydalanish mutaxassislik fanlarini o‘qitishda ta‘lim jarayonini interaktiv, individualizatsiyalangan va qiziqarli qiladi. Bu talabalarni mustaqil fikrlashga, tadqiqot olib borishga, amaliy ko‘nikmalarni shakllantirishga va zamonaviy ish bozorida zarur bo‘lgan kompetentsiyalarni rivojlantirishga tayyorlaydi. Shu bilan birga, elektron resurslar va interaktiv pedagogik metodlar ta‘lim sifatini oshirishda, talabalarining bilimni chuqurlashtirishda va ularni hayotga tayyorlashda muhim vosita sifatida xizmat qiladi.

Shuningdek, axborot resurslari talabalarining o‘z-o‘zini baholash va mustaqil ishlash qobiliyatini oshiradi. Interaktiv testlar, onlayn quizlar va simulatsion mashqlar talabalar bilimni real vaqt rejimida sinash imkonini beradi. Bu jarayonda o‘qituvchi faqat nazoratchi emas, balki maslahatchi va mentor sifatida ishtirok etadi, talabalarni to‘g‘ri yo‘naltiradi va qo‘llab-quvvatlaydi.

Zamonaviy pedagogik tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, axborot resurslaridan samarali foydalanish talabalar motivatsiyasini oshiradi, o‘rganishga qiziqishini kuchaytiradi va dars jarayonini interaktiv qiladi. Shu bilan birga, talabalarining tanqidiy fikrlash, muammoni hal qilish va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu tariqa, axborot-kommunikatsion texnologiyalar va elektron resurslarni pedagogik yondashuv bilan birlashtirish mutaxassislik fanlarini o‘qitishda ta‘lim sifatini sezilarli darajada oshiradi.

Axborot resurslaridan samarali foydalanish, shuningdek, ta‘lim sifatini baholash va rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Onlayn testlar, interaktiv mashqlar va monitoring tizimlari orqali o‘qituvchi talabalar bilimni real vaqt rejimida kuzatib boradi, kuchli va zaif tomonlarni aniqlaydi va dars jarayonini moslashtiradi. Shu bilan birga, talabalar mustaqil ishlash va o‘zini baholash qobiliyatini rivojlantiradilar.

Xulosa

Mutaxassislik fanlarini o‘qitishda axborot resurslaridan samarali foydalanish ta‘lim jarayonini individualizatsiya qilish, talabalar bilimni oshirish va o‘zlashtirish sifatini yaxshilash imkonini beradi. Elektron resurslar va interaktiv texnologiyalar darslarni qiziqarli va samarali qiladi, talabalar mustaqil ishlash va tahliliy fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Shu sababli, axborot resurslaridan pedagogik asosda

foydalanish zamonaviy ta'limning ajralmas qismi hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayev A. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va axborot-kommunikatsion vositalar. – Toshkent, 2021.
2. Karimova D. Elektron ta'lim va mutaxassislik fanlari o'qitish metodikasi. – Toshkent, 2020.
3. Johnson D. Innovative Teaching in Higher Education. – London, 2019.
4. UNESCO. ICT in Education: Trends and Issues. – Paris, 2022. □ Toshqulov O. Oliy ta'lim muassasalarida axborot-kommunikatsion texnologiyalardan samarali foydalanish. – Toshkent, 2022.
5. UNESCO. ICT in Education: Trends and Issues. – Paris, 2022.
6. Bates T. Teaching in a Digital Age: Guidelines for Designing Teaching and Learning. – Canada, 2023.